

ONS Maktrangering

– Riktig at vi har mest makt

– Det sier noe om hvordan folk utenfra oppfatter at makta fordeler seg. Men slike kåringer gir ikke en reell innsikt i hvordan politiske beslutninger blir tatt eller hvordan politikken fungerer, sier Erna Solberg til Aftenbladet. FOTO: FREDRIK REFVEM

➤ Statsminister Erna Solberg (H) tar ikke maktkåringer særlig høytidelig. Men det er likevel **viktig at statsministeren har mest makt** i et demokrati. I Aftenbladets kåring toppet hun, sammen med finansminister Siv Jensen.

STAVANGER

Erna Solberg klarer å styre sin personlige begeistring for å havne på toppen av makthierarkiet i Aftenbladets kåring over de mektigste aktørene i Olje-Norge. Statsministeren mener slike kåringer sier mer om de som rangerer enn de som blir rangert.

– Det sier noe om hvordan folk utenfra oppfatter at makta fordeler seg. Men slike kåringer gir ikke en reell innsikt i hvordan politiske beslutninger blir tatt eller hvordan politikken fungerer, sier Erna Solberg til Aftenbladet.

Folkevalgte øverst

Hun mener likevel at det er riktig at statsministeren havner på toppen av lista over de mektigste i Olje-Norge.

– Det er alltid riktig i et demokrati at de folkevalgte har mest makt, sier statsministeren. Det betyr

imidlertid ikke at regjeringen ønsker å detaljstyre Norges største og viktigste næring.

– Stortinget og regjeringen legger hovedretningen for utviklingen i næringen gjennom etableringen av rammebetingelsene. Vi skal ikke detaljstyre.

For to år siden ble Statoils sjef, Helge Lund, kåret til Norges mektigste mann, foran Erna Solberg og Siv Jensen.

Erna Solberg mener rangeringen får stå for juryens ansvar. Men hun erkjenner Statoils store makt i norsk politikk og samfunnsliv.

– Statoil er stor og representerer mye penger. Statoil har nok stor innflytelse i enkeltsaker, men det kommer jo an på hva næringen spør om, sier Solberg.

– Vi kommer aldri til å fungere som en postkasse for næringslivet. Statskassa er altfor viktig til det.

Dermed markerer statsministe-

ren at det er hun som vurderer hvor mye innflytelse statoilsjefen skal få utøve i praksis, avhengig av hva saken gjelder.

Nasjonale interesser øverst

– Det er mange eksempler på at politikerne ikke har gitt etter, for eksempel i Bondevik 2-regjeringen da oljebransjen krevde skattelette.

Men i 2000 gjorde politikerne et viktig grep som også er et eksempel på bransjestyrt påvirkning, fordi nasjonale og bransjemessige interesser var sammenfallende: For å øke aktiviteten på norsk sokkel, lot politikerne på skattereglene og endret konsesjonsvilkårene. Målet med endringen var å øke konkurransen mellom selskapene og gjøre det enklere for oljemyggene å komme til på norsk sokkel.

– Vi lagde et bedre system for leting ved å innføre et nytt regime som åpnet for flere oljeselskaper og

”Vi kommer aldri til å fungere som en postkasse for næringslivet. Statskassa er alt for viktig til det.”

Erna Solberg, statsminister.

større konkurranse på norsk sokkel.

– Blant de nye selskapene som kom inn var Lundin, som senere var med å finne gigantfunnet Johan Sverdrup, som kanskje ikke hadde blitt funnet uten Lundin, sier Solberg til Aftenbladet.

I dag er 108 oljeselskaper kvalifisert til virksomhet på norsk sokkel. 54 er operatører, ifølge Oljedirektoratet. I 2000 var det bare 12 oljeselskaper som hadde operatørskap.

Omstillingen kommer

Samtidig som Solberg anerkjenner Norges viktigste næring og lytter til deres behov, er hun tydelig på at norsk næringsliv trenger omstilling.

– Budskapet om omstilling gjelder overfor hele næringslivs-Norge, sier Solberg.

Hun minner om at debatten om hva Norge skal leve av, er en diskusjon som går lenger tilbake enn oljeprisfallet for to år siden.

– Vi har visst lenge at oljeinvesteringene vil falle. Det vil fortsatt være en stor næring lenge, men veksten vil komme andre steder. Det er viktig å forberede Norge på dette, fastslår Norges mektigste i Olje-Norge, statsminister Erna Solberg.

ELLEN KONGSNES

Erna og Siv sa nei – og tok oljemakten tilbake

- **Oljeprisfallet har laget jordskjelv** i maktbalansen i oljeindustrien.
- Erna og Siv har tatt makta **tilbake fra statoilsjefen Eldar Sætre**.

STAVANGER

– Statoil har enorm makt i Norge, også i nedgangstider. Når Statoil kutter kostnader, forplanter skjelvet seg til hele oljebransjen. Når Eldar Sætre snakker, lytter alle, både bransjen og politikere, oppsummerer jurymedlem Wenche Skorge.

Likevel har Aftenbladets maktjury degradert statoilsjefen fra oljemaktens øverste tinde, og satt statsminister Erna Solberg og finansminister Siv Jensen foran ham, på topp. Juryen består av professor Frank Aarebrot fra UiB, førsteamanuensis Svein Tuastad fra UiS og Wenche Skorge fra oljebransjen.

– I økonomiske nedgangstider blir politiske beslutninger viktigere enn i oppgangstider, fastslår Frank Aarebrot, professor ved UiB og medlem av juryen som kårer Norges mektigste i olja.

– Som statsminister og finansminister er Erna Solberg og Siv Jensen likeverdige maktfaktorer i norsk, økonomisk politikk, sier Aarebrot.

Statoil-sjefen rykket ned

For to år siden, ved forrige kåring av de mektigste i oljebransjen, plasserte Aftenbladets jury Statoil-sjef Helge Lund helt øverst. I maktvakuemet etter Jens Stoltenberg hadde Statoil-sjef Helge Lund tatt ledelsen og ingen utfordret hans innflytelse i forvaltningen av oljenæringen. Eneste utfordrer for to

Da oljebransjen ville ha krisehjelp, sa statsminister Erna Solberg nei. Hun ville snakke om omstilling og det grønne skiftet heller enn oljekrise. FOTO: JARLE AASLAND

år siden var det to-hodede trollet, Knut Arild Hareide (KrF) og Trine Skei Grande (V), som hadde lukket døra for oljeleting i Lofoten og Vesterålen.

Men mye har endret seg på to år. Et jordskjelv vil mange kalle det.

– Miljøpartiene hadde en blokkeringsmakt i den rød-grønne regjeringen. Men i det øyeblikket at man må verne om en næring i krise, forsvinner denne makten, på grunn av jerntriangelet mellom Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, sier Svein Tuastad, førsteamanuensis ved UiS.

Oljekrisa begynte da prisen begynte å falle i juni 2014. Før året

var omme, var oljeprisen halvert. Men sommeren for to år siden hadde ikke kriseforståelsen sunket inn hos bransjen eller hos politikerne. Horisonten så fortsatt lys ut. Næringen hadde levd i en sammenhengende boom de siste fem-seks årene og skrappt bunnen i arbeidsmarkedet, ikke bare i Norge, men i hele Europa. Den norske staten hadde nytt godt av store inntekter til statskassa og til oljefondet, både via private skatteinntekter fra 250.000 nordmenn som jobbet i olja. Men også fra oljeselskapene, med Statoil og statens heleide selskap Petoro i spissen.

I denne virkeligheten var det in-

gen som reelt utfordret oljemakten – in persona – Statoils Helge Lund. Hverken Erna Solberg, FN eller EU.

Så kom oljeprisfallet. Så gikk Helge Lund av som Statoils toppsjef. Så tok Erna og Siv initiativet tilbake.

Da bransjen ba om hjelp, sa statsminister Erna Solberg nei.

Regjeringen lytter fortsatt til næringen, men bare med ett øre. Når statsministeren har kommentert oljekrisa, snakker hun om omstilling, det grønne skiftet og flere ben og stå på. Hun har dempet retorikken rundt krise og regjeringens har ikke ønsket økonomiske tiltakspaker som opprettholder arbeidsplasser i oljeindustrien.

Industrigründer Ståle Kyllingstad er helt enig med juryen i å plassere Erna Solberg og Siv Jensen øverst på maktlista.

– For Olje-Norge er det ingen som er viktigere enn den som er hovedeier i Statoil og eeneier i Petoro. Hvis statoilsjefen hadde vært mektigere enn statsministeren, hadde vi hatt en oljepolitikk styrt av et oljeselskap. Riktignok eier Staten 67 prosent av Statoil. Men det er likevel ikke riktig.

– Jeg er blant de som mener at Statoil ikke har ivaretatt hensikten med etableringen av det statlige selskapet, og ei heller forvaltet alle fordelene de har fått på riktig måte. Jeg mener at det er rett at politikerne har makta, sier Kyllingstad.

10 på topp i 2016

- **1. Erna Solberg**, statsminister og **Siv Jensen**, finansminister (2).
- **2. Eldar Sætre**, konsernsjef i Statoil (ny/1).
- **3. Anne Myhrvold**, Petroleums-tilsynet (6)
- **4. Arne Sigve Nylund** (11-20).
- **5. Kristin Skogen Lund**, NHO-direktør. (ny)
- **6. Jonas Gahr Støre**, Ap-leder.
- **7. Tina Bru**, Høyrepolitiker på Stortinget.
- **8. Kjell Inge Røkke**, eier Aker og Det norske.
- **9. Leif Sande**, leder i fagforbundet Industri Energi.
- **10. Gerd Kristiansen**, leder LO. (ny)

Finansminister Siv Jensen.

Statoils sjef Eldar Sætre.

Anne Myhrvold, direktør i Petroleums-tilsynet.

Maktdefinisjon

➤ **Aftenbladets jury** definerer oljemakt som evnen og viljen til å påvirke eller iverksette beslutninger om regelverk, rammevilkår og virksomhet av vesentlig betydning for norsk oljenæring.

➤ **Definisjon:** Den amerikanske professoren Robert Dahl definerer makt slik: «A har makt over B når kan få B til å gjøre noe han ellers ikke ville gjort».

ONS Maktrangering

11.-20.-plass i 2016

- > **11. Thina Saltvedt**, analytiker i Nordea. (ny)
- > **12. Knut Arild Hareide**, leder i Kristelig Folkeparti. (3)
- > **13. Trine Skei Grande**, leder i venstre. (3)
- > **14. Tord Lien**, olje- og energiminister. (9)
- > **15. Ståle Kyllingstad**, eier og leder i oljeservicebedriften IKM. (11-20)
- > **16. Grethe Moen**, administrerende direktør i Petoro. (&)
- > **17. Nils Kristian Nakstad**, Enova-direktør. (ny)
- > **18. André Høyset** - konstituert administrerende direktør i Fjord1. (ny)
- > **19. Tonny Nundal**, Energi-Rike. (ny)
- > **20. Anders Bjartnes**, redaktør i Norsk Klimastiftelse.

Arne Sigve Nylund, Statoils sjef for norsk sokkel.

Kristin Skogen Lund, NHO-direktør.

Ap-leder Jonas Gahr Støre

11.-20. plass i 2014

- > I 2014 valgte juryen å lage en urangert liste, fra 11. til 20. plass, over personer med oljemakt. Her er listen i urangert rekkefølge:
 - > **Gro Brækken**, Norsk olje og gass.
 - > **Frederic Hauge**, Miljøstiftelsen Bellona.
 - > **Margareth Øvrum**, teknologi-direktør i Statoil.
 - > **Arne Sigve Nylund**, direktør for norsk sokkel i Statoil.
 - > **Ståle Kyllingstad**, IKM-gründer.
 - > **Gunnar Berge**, Ap-politiker, tidligere statsråd og OD-direktør.
 - > **Eirin Sund**, Ap-politiker.
 - > **Leif Johan Sevland**, ONS-sjef, tidligere ordfører i Stavanger.
 - > **Steinar Våge**, ConocoPhillips.
 - > **Steinar Våge**.
 - > **Leif Johan Sevland**.
 - > **Günter Oettinger**, Eskil Pedersen.
 - > **Rajendra Paccauri**.

Aftenbladets jury mener at også det mektige Finansdepartementet har vært en pådriver for å bruke oljekrisa til å få til en omstilling i norsk næringsliv. Departementet ledes av Siv Jensen.

–Vi ser også at Fremskrittspartiet får stadig mer gjennomslag. Det er få innsigelser mot Frps politikk, både fra Høyre og Arbeiderpartiet, sier Aarebrot.

Det politiske budskapet har vært at sysselsettingen i olja skal ned og flere skal inn i andre næringer: De næringene Norge skal leve av i framtida. Fra Regjeringens ståsted har oljekrisa demonstrert sårbarheten i norsk økonomi, og nå må Norge utvikle flere bein å stå på enn oljefoten.

Slaget om permittering

Da Solberg-regjeringen hadde stått på bakbeina i over ett år og nektet å gi etter for kravet om å utvide permitteringsreglene, måtte de til slutt gi etter. Motmakta som presset kravet gjennom var Arbeiderpartiet og fagbevegelsen, støttet av NHO. Arbeidstakerorganisasjonene i allianse med Arbeiderpartiet, presset også gjennom en økonomisk tiltakspakke som i sterkere grad enn regjeringen ønsket var tilpasset oljekriserammede bedrifter og arbeidstakere på Vestlandet.

Derfor suser også NHO-leder Kristin Skogen Lund inn på lista over de mest innflytelsesrike i oljenæringen. Skogen Lund tok lederskap og inviterte LO-leder Gerd Kristiansen opp på podiet under NHO-konferansen der de lanserte det nye solidaritetsalternativet. Bærekraftalternativet, som det kalles, forutsetter omstilling av

norsk arbeidsliv for å møte framtidens krav. NHO innser at de trenger LO om bord for å nå målene om et mindre oljeavhengig næringsliv.

Motmakta i arbeidslivet

Parallelt med at NHO og LO knyttet en allianse, klarte ikke bransjeforeningen Norsk Olje og Gass å ta en rolle. De fortsatte langs samme argumentasjonsrekke med krav om nye leteområder og påminnelser om hvor viktig oljebransjen har vært – og er – for norsk økonomi.

Arbeiderpartiet beholder også en høy plassering som maktfaktor, tross manglende regjeringsmakt, på grunn av alliansen med LO og NHO. Derfor er også fagbevegelsen fortsatt en vesentlig aktør som hører hjemme på lista over de mest innflytelsesrike i olja.

Anne Myhrvold i Petroleumstilsynet har ikke markert seg like sterkt som faktfaktor som sin forgjenger Magne Ognedal gjorde, mener juryen. Likevel har tilsynet en enorm, institusjonell makt over næringen. Pålegg fra Ptil svir ikke i lommeboka, men er en ripe i lakken i anseelse og merkevare. Ptil har også makt til å stanse oljeproduksjonen. Ingen kan heller starte opp produksjon uten Ptils godkjenning.

Erna og Siv

Båndene mellom de to regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet er blitt sterkere i løpet av de siste to åra, mener juryen. Frps politikk får stadig mer gjennomslag og kravene deres er blitt stuerene.

–Da opposisjonsleder Jonas Gahr Støre gjorde retrett etter sitt forsøk på klimautspill for to år siden, sluttet han rekkene og bese-

glet jerntriangelet i norsk politikk mellom Høyre, Frp og Ap, sier førsteamanuensis Svein Tuastad ved UiS. Når de tre, største partiene står samlet, har ingen andre partier gjennomslag. Dermed er Venstre, Sp, De Grønne og SV redusert til statister, mener juryen.

Miljø-paradokset

–Paradokset er at selv om oljebransjen er svekket, er miljøforkjemperne også parkert. Det er markedsmakta som har strupet næringa og tvunget fram alternativer, sier Tuastad.

–Spenningen ligger i hvor lenge oljeprisen holder seg lav, og hva Ap gjør når prisene stiger igjen. Blir det «business as usual», eller er det grønne skiftet varig?

–Hvis Rogaland ikke hadde hatt stemmerett, hadde den politiske virkeligheten sett annerledes ut, også i Arbeiderpartiet. De står i en skvis mellom fagforeningenes krav om støtte til næringen og behovet for omstilling og miljøhensyn, sier Frank Aarebrot.

Han fortsetter:

–I Trondheim, Bergen og Oslo betyr omstilling en positiv forandring. Men i Rogaland er omstilling et spørsmål om hvordan vi kan opprettholde mest mulig av oljebransjen, sier Aarebrot.

Jordskjelvet i 2014

Juryen er samstemte på at Statoil fortsatt er det mektigste selskapet i Norge.

–Med sin enorme innkjøpsmakt, er Statoil avgjørende viktig for Norge, norsk sysselsetting og norsk økonomi, sier Wenche Skorge.

Oljenæringen er også fortsatt Norges største næring og det viktigste enkeltbidraget til norsk økonomi. Men kjempen er blitt mindre de siste to åra. Da oljeprisen stupte fra over 100 dollar fatet til under 50 dollar fatet, i løpet av et halvt år, skapte det jordskjelv i norsk oljeindustri. 40.000 arbeidsplasser er borte i oljebedrifter i Norge. Milliarder er kuttet fra drifts- og investeringsbudsjetter. Det samme har skjedd med bransjen internasjonalt.

Færre arbeidsplasser og lave skatteinntekter reduserer bransjens makt. Samtidig vaker internasjonale krav om klimakutt i farvannet rundt oljenasjonen Norge. Omstillingen til fornybare energikilder har skutt fart etter finanskrisen, og enda mer av den økte oljeprisen som fordyret bruken av olje som råstoff.

Revolusjon i transport

Elon Musk, hans Tesla, nye batteri- og elbilteknologi har åpnet veien for en revolusjon i bruk og lagring av elektrisk kraft. Kapitalsterke Google og Facebook setter penger i vindkraft og er bjellesauer for storkapital inn i nye markeder.

Markedet skrumper for fossile råvarer, selv om behovet for fossil energi og fossilt råstoff til produksjon av andre produkter fortsatt er stort, påpeker juryen. Utslagene dette gir i maktbalansen vil bli enda tydeligere etter hvert.

–Olje er ikke lenger like viktig som drivstoff og brensel, og viktigheten vil falle videre etter hvert som alternativ teknologi kommer sterkere. I den forstand er oljealderen over. Men markedet der olje

Tina Bru, stortingsrepresentant for Høyre, fra Rogaland.

Kjell Inge Røkke, Aker-eier.

Leif Sande, leder i Industri Energi.

Gerd Kristiansen, leder i LO.

er råstoff til å produsere andre produkter, vil fortsette, sier Aarebrot.

Taperne

Flere aktører som er ute av listene, falt ut fordi de ikke grep sjansen de hadde til å påvirke og markeder seg i den offentlige debatten. Det gjelder Eskil Pedersen som frontet AUF sin grønnere linje overfor moderpartiet, men som ikke ble stående i stormen da Jonas Gahr Støre bøyde av og sluttet rekken med de fossile forsvarerne og dannet jerntrianglelet. Det gjelder også EU, representert ved Günther Oettinger som ikke har klart å påvirke klimapolitikken i Norge, til tross for klimaavtalen som ble undertegnet i Paris i desember i fjor. Rajendra Pachauri forsvinner ut med samme begrunnelse, forsterket av at han trakk seg som leder for klimapanelet i 2015 etter anklager om seksuell trakassering.

Den norske miljøstatsråden er helt ute.

–Tine Sundtoft (H) var så usynlig som det er mulig å være som miljøvernminister. Arvtakeren Vidar Helgensen har imidlertid klart å være enda mer usynlig. Han har arvet usynlighetskappen etter Harry Potter, sier Frank Aarebrot.

Stigende stjerner

Hans Jacob Hegge rykket opp i konsernledelsen og ble finansdirektør da Eldar Sætre gjorde sine omprioriteringer i fjor.

–Hegge har vært en stigende stjerne siden han kom til Statoil som trainee i 1995, sier Wenche Skorge. Nordlendingen har 15 års erfaring fra Statoil, og kom fra stillingen som leder for de norske

nordområdene, med kontor i Harstad. Han har også internasjonal erfaring. Hegge blir omtalt som en mulig arvtaker etter Eldar Sætre.

Cicero-sjef Kristin Halvorsen regnes som en stigende stjerne som maktpolitisk faktor fordi juryen antar at klimakravene og omstillingskravene på sikt vil måtte påvirke norsk oljenæring også. Anders Bjartnes i Norsk Klimastiftelse er også en premissleverandør i den offentlige klimadebatten, om etter hvert vil og må måtte påvirke norsk oljepolitikk.

Heiagjengen

–I Norge har olje- og energiministeren alltid vært på bransjens side. Oljestatsråden er ingen motmakt og støtter i liten grad krav til næringen, som strider mot bransjens egne ønsker, sier Skorge.

De som fortsatt krever åpning av nye leteområder og mer olje- og gassproduksjon, samles av juryen under «heiagjengen».

De har ingen egen agenda utover bransjens eget ønske om mer aktivitet og driver kun påvirkning i den retningen. De jobber ut fra tanken om at teknologiutviklingen skal gjøre oljeindustrien renere og mer bærekraftig, og derfor er fossil energi fortsatt det beste alternativet. I noen grad har disse aktørene makt og påvirkning, men bare hvis andre og ytre faktorer trekker i samme retning. Nå, når oljeprisen er halvert, er denne makten betydelig redusert og heiagjengen framstår i stedet som et offer som ber om hjelp fra storsamfunnet.

–Argumentasjonen fra næringen har snudd fra offensiv til defensiv argumentasjon. Men i Norge er det

te en tilnærming som fungerer, sier Tuastad.

–Næringen har snudd, fra å argumentere for hvor store og viktige de er for norsk økonomi, snakker de om at de er i krise og trenger hjelp. I Norge er det tradisjon for å redde de svake, så retorikken fungerer til en viss grad. Den har en parallell til bøndene, sier Aarebrot.

Svein Tuastad, førsteamanuensis, UiS.

”Tord Lien er en cheerleader for bransjen. Men det er mer interessant å se på de som spiller på banen enn dem som heier på side-linjen.”

Frank Aarebrot, professor, UiB.

te en tilnærming som fungerer, sier Tuastad.

–Næringen har snudd, fra å argumentere for hvor store og viktige de er for norsk økonomi, snakker de om at de er i krise og trenger hjelp. I Norge er det tradisjon for å redde de svake, så retorikken fungerer til en viss grad. Den har en parallell til bøndene, sier Aarebrot.

ELLEN KONGSNES

ellen.kongsnes@aftenbladet.no

Taperne

- ▶ **Marius Holm**, Miljøstiftelsen Zero.
- ▶ **Lars Haltbrekken**, Norges miljøvernforbund.
- ▶ **Audun Lysbakken**, leder SV.
- ▶ **Rasmus Hansson**, Miljøpartiet De Grønne.
- ▶ **Nina Jensen**, WWF.
- ▶ **Ola Elvestuen** (V) leder i energikomiteen på Stortinget.
- ▶ **Ellen Hambro**, Klima og miljødirektoratet.
- ▶ **Gunnar Berge**.
- ▶ **Elisabeth Berge**, departementsråd.
- ▶ **Tine Sundtoft/Vidar Helgesen**, miljøvernminister.

Ut av lista

- ▶ **Nina Jensen**, WWF. (7)
- ▶ **Ola Elvestuen**, leder i energikomiteen. (8)
- ▶ **Rasmus Hansson**, stortingsrepresentant de Grønne. (10)
- ▶ **Günther Oettinger**. (11-20)
- ▶ **Eskil Pedersen**. (11-20)
- ▶ **Rajendra Pachauri**, FNs klimapanel. (11-20)
- ▶ **Frederic Hauge**, Miljøstiftelsen Bellona. (11-20)

Stigende stjerner

- ▶ **Hans Jacob Hegge**, Statoils finansdirektør.
- ▶ **Kristian Røkke**, direktør i Akastor.
- ▶ **Torstein Tvedt Solberg**, stortingsrepresentant for Ap fra Rogaland.
- ▶ **Tore Furevik**, professor ved UiB og Bjerknessenteret for klimaforskning.
- ▶ **Kristin Halvorsen**, Cicero-direktør.

Hans Jacob Hegge rykket opp i konsernledelsen og ble finansdirektør i fjor. Han omtales ofte som Sætres etterfølger.

Cheerleaders / Heiagjengen

- ▶ **Karl Erik Schjøtt Pedersen**, bransjesjef.
- ▶ **Tord Lien**, oljeminister.
- ▶ **Bente Nyland**, oljedirektør.
- ▶ **Elisabeth Berge**, departementsråd.

Oljemaktas jury

▶ **Svein Erik Tuastad**: Førsteamanuensis ved det Samfunnsvitenskapelige fakultet, ved Universitetet i Stavanger. Statsviter og samfunnsdebatant.

▶ **Wenche Skorge**: Konsulent i eget selskap, Energy Communications, innleid i oljeselskapet Repsol. Tidligere rådgiver i Proactima og Acona. Tidli-

gere informasjonssjef i Statoil, ved Rogaland Teater og SkagenFondene. Aktiv Arbeiderpartipolitiker i Stavanger.

▶ **Frank Aarebrot**: Professor i Sammenlignende politikk ved Institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen. Han sogner politisk mot Arbeiderpartiet.

